

Certificering, de tering naar de nering?

Met de oprichting van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) is een start gemaakt met de uniformering van de uitvoering van bodemonderzoek en -sanering. Vanuit het ministerie van VROM was er al jarenlang de roep om deze uniformiteit. Na de notitie 'wie betaalt bepaalt' zijn vervolgens veel certificeringregelingen opgesteld. Is de bodemadvieswereld bezig met het inhalen van de kwaliteitsachterstand of wordt alleen maar een torenhoge muur opgebouwd waardoor de kleinere adviesbureaus buitenspel worden gezet?

Jurgen Pijpker

Drs. ing. G. J. Pijpker

is directeur van Acorius Advies B.V. (voorheen Milieu Techniek Eemland). Sinds de oprichting van het SIKB is hij circa twee jaar lid van het centraal college van deskundigen van het SIKB geweest. Tevens heeft hij als lid van de voorbereidingscommissie meegewerkt aan het opstellen van de beoordelingsrichtlijn voor veldwerk bij bodemonderzoek (SIKB 2000)

Met de invoering van de door de SIKB opgestelde certificeringregelingen is een basis gelegd voor de kwaliteitsborging in het bodemwereldje. Het Ministerie van VROM heeft in het project KWALIBO het voornemen gesteld om binnen twee jaar deze kwaliteitsborging te koppelen aan wetgeving, waarmee een juridische status wordt verkregen. Met deze juridische status wordt, zoals het bij asbestinventarisaties en -saneringen al jaren geldt, (eindelijk) een vast kwaliteitsniveau afgedwongen en zal een minder stringente controle van de overheid nodig zijn.

Als directeur van een klein adviesbureau heb ik me jarenlang verbaasd over het gemak waarmee opdrachtgevers, waaronder ook overheden, opdrachten verstrekten aan bureaus zonder te controleren of er sprake was van een zeker kwaliteitsniveau. Prijstechnische overwegingen, mede veroorzaakt door het aanbestedingsbeleid dat de laagste inschrijver het werk gegund kreeg, waren veel belangrijker dan het kwaliteitsniveau van de inschrijver.

Het Kiwa heeft in 1995 een certificeringregeling voor veldwerk bij milieutechnisch bodemonderzoek opgesteld (beoordelingsrichtlijn BRL K 907.01). In de afgelopen zeven jaar zijn acht bedrijven van deze certificeringregeling gebruik gaan maken. Opvallend is het gegeven dat dit vrijwel allemaal bedrijven zijn met een omvang van minder dan tien medewerkers. Voor de grotere bedrijven is later de kwaliteitsborging binnen het VKB (Vereniging Kwaliteitsborging Bodembeheer) ontstaan. In de periode 1996 tot heden (de periode dat mijn

eigen bedrijf voor veldwerk gecertificeerd was) is er geen enkele opdrachtgever geweest die expliciet naar deze regeling heeft gevraagd. Sterker nog: regelmatig werd er door opdrachtgevers gesteld dat dit niet ter zake doende was vanwege het feit dat er (nog) geen verplichting tot kwaliteitsborging bestond.

Door bovenstaande ervaring ben ik uiteraard voorstander van een eenduidig kwaliteitsniveau voor adviesbureaus die zich bezighouden met bodemonderzoek en -sanering. Het is echter de vraag of de lat met de huidige certificeringregelingen niet te hoog wordt gelegd. Om verder op deze vraag in te gaan is het van belang om u een overzicht van de huidige certificeringregelingen te geven.

Als basis voor de huidige certificeringregelingen wordt de ISO 9001 gehanteerd. Veel van de huidige certificeringen zijn alleen mogelijk als het bedrijf in het bezit is van het ISO 9001-certificaat. Onder dit certificaat worden de belangrijkste procedures binnen het bedrijf gewaarborgd. Belangrijke onderdelen hierin zijn de totstandkoming van de opdrachtvorming, klachtenafhandeling, leveranciersbeoordeling, keuringen en de directiecontrole van het systeem.

Naast het centrale kader dat binnen de ISO 9001 wordt gewaarborgd zijn er diverse procescertificaten die delen van het adviestraject waarborgen. Centraal bij deze regelingen zijn persoonsgebonden opleidingen, ervaringseisen en minimale aantallen verrichtingen die jaarlijks door de hiervoor opgeleide personen worden

uitgevoerd. De procescertificaten worden op vestigingsniveau verstrekt en gecontroleerd, waardoor alle vestigingen van een bedrijf aan de minimumeisen moeten voldoen.

Actuele certificeringregelingen voor adviesbureaus voor bodemonderzoek en -sanering zijn:

1. de BRL SIKB 1000 'Beoordelingsrichtlijn monsterneming voor partijkeringen Bouwstoffenbesluit';
2. de BRL SIKB 2000 'Beoordelingsrichtlijn voor het SIKB-procescertificaat voor veldwerk bij bodemonderzoek';
3. de BRL SIKB 5000 'Beoordelingsrichtlijn advies (pilot NVN 5725/NEN 5740)';
4. de BRL SIKB 6000 'Beoordelingsrichtlijn milieukundige begeleiding' (ontwerp).

Ad 1.

Voor bedrijven die partijkeringen in het kader van het bouwstoffenbesluit willen verrichten is het verplicht zich te laten certificeren conform de BRL SIKB 1000 serie. Afhankelijk van de soort keuringen die het bedrijf wil verrichten, kan het bedrijf worden gecertificeerd voor de SIKB 1018 t/m 1025. De SIKB 1000 serie is de eerste set protocollen die vanuit de VKB is ontwikkeld en later door de SIKB is overgenomen.

Ad 2.

De twee bestaande certificeringregelingen voor veldwerk bij bodemonderzoek die zijn opgesteld door het Kiwa en de VKB zijn dit voorjaar opgegaan in de BRL SIKB 2000. In deze BRL (beoordelingsrichtlijn) zijn procedures opgenomen die het traject van de acceptatie van het veldwerk tot en met de overdracht van veldgegevens en grond- en grondwatermonsters borgen. Deze procedures zijn weergegeven in de door de VKB opgestelde protocollen 2001 t/m 2018.

Ad 3.

Omdat de huidige regelingen zich met name richten op veldwerk en analyses wordt op dit moment gewerkt aan de BRL SIKB 5000. Deze beoordelingsrichtlijn richt zich op vooronderzoek en verkennend bodemonderzoek. De voorstudie naar certificeringmogelijkheden is inmiddels afgerond. In de evaluatie van de voorstudie heeft het SIKB aangegeven dat zij mogelijkheden zien voor certificering, mits deze richtlijn wordt opgesteld voor het onderzoekstraject vanaf het vooronderzoek tot en met het saneringsonderzoek.

Ad 4.

Relatief nieuw is de mogelijkheid voor certificering conform de BRL SIKB 6000. Met dit procescertificaat wordt het proces voor het milieukundig begeleiden van bodemsaneringen tot en met het evalueren van de sanering gewaarborgd. Deze BRL heeft een directe relatie met de SIKB 7000, procescertificaat voor de uitvoering van bodemsanering. De BRL maakt certificering voor de onderstaande situaties mogelijk:

- milieukundige begeleiding van landbodemsanering met conventionele methoden;
- milieukundige begeleiding van bodemsanering met in-situ-technieken;
- milieukundige begeleiding van waterbodemsanering.

Van bovengenoemde processen kan voor de onderdelen processturing en milieukundige verificatie worden gecertificeerd, hetgeen zes certificatieopties biedt.

Met een verplichte certificering voor bovengenoemde regelingen worden adviesbureaus verplicht om mensen in dienst te hebben die aan de opleidingseisen voldoen en een minimaal aantal verrichtingen onder het certificaat verrichten. Op het moment dat er geen ervaren en voor de regeling opgeleide mensen binnen het

bedrijf werkzaam zijn, betekent dit dat het bedrijf zijn certificaat verliest.

Voor met name de kleinere bureaus zal het veel voorkomen dat één medewerker de ervaring en opleiding bezit voor meerdere certificeringregelingen. Zo'n persoon is vervolgens onmisbaar voor het voortbestaan van de onderneming. Een bijkomend effect is dat deze personen worden geremd in hun ontwikkeling en carrière omdat het in het algemeen zeer moeilijk is om vervanging te vinden en/of nieuwe mensen op te leiden tot aan de ervarings-eisen wordt voldaan.

Dat er voor de kleinere bureaus iets gaat veranderen is hiermee wel duidelijk. Of het onmogelijk wordt om als klein adviesbureau verder te gaan betwijfel ik. De verplichte certificeringregelingen zullen leiden tot specialisatie en samenwerking met andere bureaus. Bij gebrek aan ervaring, opleiding of gewoonweg te weinig van het specifieke soort werk, zullen bureaus meer bij elkaar aankloppen. De kosten voor het opzetten en instandhouden van de regelingen zullen voor veel kleinere bedrijven, in verhouding tot de omzet, te hoog zijn. Vanuit kostenoverwegingen zullen vervolgens bepaalde werkzaamheden worden uitbesteed aan derden die hiervoor wel gecertificeerd zijn. Ook zal er bij de kleinere bureaus wellicht de behoefte ontstaan om zich te verenigen onder één gezamenlijke noemer.

De grotere bureaus zullen wel alle werkzaamheden kunnen aanbieden. Maar of zij dit nog tegen aantrekkelijke tarieven kunnen verrichten valt te betwijfelen. Ook hier geldt het probleem van het instandhouden van het systeem. Het relatief hoge personeelsverloop, alsmede de moeite die het kost om ervaren mensen voor de specifieke functies te vinden, zullen ook hier tot een verhoging van de kostprijs leiden.

Je kunt je derhalve afvragen of het niet beter is om de scherpe kantjes van de regelingen af te halen, een certificeringsaudit voor onervaren kandidaten mogelijk te maken (net zoals dit in de BRL SIKB 2000 is opgenomen) en vervolgens van de overheid een frequentere, deskundige, controle te verwachten.

Dat er eenheid moet komen in de wijze waarop we onze adviestaken verrichten is duidelijk. Dat het middels diverse regelingen borgen van de procedures hiertoe bijdraagt is juist. Of het voor het bedrijfsleven werkbaar blijft zal de tijd echter moeten leren. Een lichtpuntje hierbij is dat we nog enkele jaren hebben om ons op de verplichte certificeringgolf voor te bereiden.

